

כ) ויכתוב משה את מוצאייהם למסעיהם על פי ה'. ואחר כך הפך הסדר ואמר ואלה מסעיהם למוצאייהם ולא נאמר בו על פי ה'. והגני מפרש זה בגי פנים. האחד הוא, שבמקצת מסעות הלכו לפנים ובמקצתם נזורו אחור כי מתחילה וישבו ויחנו לפני פי החירות (שמות י"ב) פירש"י שהלכו לאחוריהם לצד מצרים, וכן בפרשת דברים כתיב (דברים כ"א) ונפן ונסע המדבה. פירש"י לפי שקלקלו הפכו

1) כ"ח ק"ר

לצד המדבר, וכן בפרשת עקב (י"ג) מבארות בני יעקן מוסרה שחזרו שמנה מסעות לאחוריהם, נמצא שרוב המסעות אשר הלכו בהם לפנים ולא לאחור והיו על פי ה' נקראו מוצאייהם למסעיהם כי הפכו פניהם מן המקום אשר יצאו משם שנקרא מוצאייהם ופניהם אל מסעיהם אשר היו לפניהם, אבל מה שנזורו אחור בעבור שקלקלו בחטא לא היה על פי ה' ונקרא מסעיהם למוצאייהם שחזרו ונסעו למקום שיצאו משם שנקרא מוצאייהם כי הפכו פניהם לצד מצרים.

11 הפירוש השני הוא, כשנדקדק מהו שנאמר ויסעו מרעמסס ולא הזכיר בני ישראל ואחר כך תזר ואמר שנית ויסעו בני ישראל מרעמסס, ועוד כתיב הכא ממחרת הפסח יצאו בני ישראל ובמקום אחר אומר (דברים כ"א) הוציאך ה' ממצרים לילה, ודאי שהערב רב הלכו בלילה דרך בריחה ועליהם נאמר (שמות י"ג) ויוגד למלך מצרים כי ברח העם. בורח לא נאמר אלא ברח שכבר ברח מיד בצאתם וזה לא יצדק על ישראל שהרי הלכו ביד רמה אלא ודאי שעל הערב רב הוגד לו שנקרא בשם עם, אבל ישראל הלכו ביום ביד רמה וכשאמר ויסעו מרעמסס בחודש הראשון, כערב רב הוא מדבר ואחר כך אמר ממחרת הפסח יצאו בני ישראל ביד רמה, ואחר כך אמר ויסעו בני ישראל מרעמסס כי הערב רב הלכו תחילה כמנהג הבורחים ובני ישראל הלכו אחריהם. ח"ש ויכתוב משה את מוצאייהם למסעיהם על פי ה' ונסייעת בני ישראל אשר יסודם מארץ הקדושה על כן הפכו תמיד פניהם מן מוצאייהם המקום אשר יצאו משם ממצרים ומגמת פניהם למסעיהם לבא אל הארץ אשר נשבע ה' לאבותם, אבל הערב רב שהיו מקורם ממצרים ולא יצאו על פי ה' כי משה מדעתו הוציאם נאמר בהם ואלה מסעיהם למוצאייהם. כ"ח תמיד היה להם חפץ ורצון לשוב למצרים למקורם תרוק חוטר לאוירא אעיקריה קאי (בר"ר נ"ט) כך היה תמיד פניהם למקום אשר יצאו משם.

14 פירוש שלישי הוא, שאלמלא לא חטאו ישראל היו נוסעים בנסיעה אחת לארץ ועל זה אמר ויכתוב משה את מוצאייהם למסעיהם, כי מן יציאה ראשונה לא היה להם עוד יציאה ממקום חנייה כי רצה ה' לישא אותם על כנפי נשרים לארץ מיד, ועל ידי שקלקלו הוצרך לכתוב אלה מסעיהם למוצאייהם שנסעו אל מקומות שסופם לחזור ולצאת משם ולהיות מטולטל ממסע למסע וזה הדבר לא היה על פי ה' כי לא חפץ ה' באלה.

2) ר' קמ"ו

11 (יא) והקריתם לכם ערס. מלשון * קריה ונט שמה רוצח מכה נפש בשוגג. אבל אינו חייב מיתה כיון שלא הרגו במיד. (נהר"ן) הוזה יורה שהלב עקר האדם, ועקר כל המצות וכל העבירות, ועל כן הוא נענש בגלות ולא במיתה לפי שלא היה לבו בהסכמת הרציות, ואין חיוב העונש במיתה עד שיהיו הגוף והלב משותפין באותה רציות: הגוף בתנועתו, והלב בכונתו. וכיון שלא הסכימו שניהם בכך גולה ואינו נהרג, וכן לענין המצות הכל תלוי בלב, שאם עשה מצוה ולא נתכוון בה בלבו לעשותה לשם שמים אין לו שכר מזה * שיצטרך האדם שיתכוין במצות לעשותה לשם שמים, וכן אמר דוד ע"ה: האשא כפי אל מצותיך אשר אהבתי *⁸² ונשיאות כפים הוא הכוונה, כענין שכתוב: גשא לבבנו אל כפים *⁸³ ואמרו במדרש *⁸⁴ מכה נפש בשגגה, דוקא בשגגה ולא בודון, שאם הרג בודון ואמר: בשגגה הרגתי, אין קולטין אותו, ואפילו נכנס * למזבח מוציאין אותו משם תוורגין אותו, שנאמר: וכי יזיד איש על רעהו להרגו בערמה מעם מובחי תקחנו למות *⁸⁵ שכן מצינו ביואב שנאמר בו: ויחזק בקרנות המזבח *⁸⁶ ומשם לקחוהו והרגו בניהו. הדין תורה להיות רוצח.

3) (נ"ח) נ"ח

1) תמיד יעני. ועשיר ורשע באין לדון לעני אמרים לו מפני מה לא עסקת בתורה אם אומר עני הייתי וטורח במותותי אמרים לו כלום עני היית יותר מהלל אמרו עליו על הלל הזקן שבכל יום יום היה עושה ומשתבר במרפיק חציו היה נותן לשימר בית המדרש חציו לפתסו ולפתסא אנשי ביתו פעם אהרן לא מצא להשתבר ולא הניחו שומר בית המדרש להכנס עלה ונחלה יושב על פי ארובה כדי שישמע דברי אלהים חיים מפי שמעיה ואבמליון אמרו איתו היום ערב שבת היה ותקפת מבת היחה וירד עליו שלג מן השמים כשעלה עמר השדר אמר לו שמעיה לאבמליון אבמליון אחי בכל יום הבית מאד היום אפל שמא יום המעונן הוא הציצו עיניהן וראו רמות אדם בארובה עלו ומצאו עליו רוב שלש אמות שלג פיקדו והרדציצו וסיכחו והושבתו כנגד המזורה אמרו ראוי זה לחלל עליו את השבת.

ט"א היה ליה למעבר, היה לו לבקש רחמים שיגמור דיני לזכות ולא בקש. הקשו
 האחרונים אם הדין נתן שזה חייב גלות על פי התורה, וכי מה מקום יש לטעון
 טענה על הכהן גדול מדוע לא נתפלל שיגמור הדין לזכות, ומדוע שיחפול שיהיו
 בית דין מוטעים בדינם. ותיירץ בתשובה מאהבה⁹ שהדין הוא בדיני נפשות שאם
 כלן עונים לחיוב זכאי הוא ולכן אם דנהו שחייב גלות ודאי הוא שיצא הפסק
 דין על פי הרוב, כי אם חייבהו כולם היה זכאי בדין, ועל זה אנו אומרים שהיה
 לו לכהן גדול לבקש רחמים שלא יטעו המיעוט אלא ישוו דעתם עם הרוב, ואז
 יצא זכאי מהגלות. ובערך לנר תירץ שהרי
 אם היה הקביה מוחל לחטאיו לא היה נצרך עוד לכפרת גלות, ולכן היה לו
 להתפלל על זה שימחול הקביה חטא הרצח, ואז יטה מן הדין לב הדיינים לגמור
 דיני לזכות, כי אז באמת היה פטור מגלות השכינה עם הדיינים בשעת הדין
 כבאמר אלקים יצב בעדת קל, והיו מזכים אותו. אולם הפילפולא הריפתא¹⁰
 הוכיח מכאן שבאמת שייך גם בדין שיהא לו מול, כי דינו שייך במול, ובקשת
 הרחמים מבטלת ומשודדת מערכתו.

...אם ער שלא נגמר דני וכו': מאז וכו' סיל אבר רב
 כמה דאמר קרא יושב בה עד מה הדין גדול אית משה אית בדין
 וקדושי הא שפוח אלא זה שבשעה בימיו מאי היה ליה למעבר היה לו
 לבקש רחמים שיגמור דיני לזכות ולא יבטל

ולא תהניפו את הארץ אשר אתם בה וגו'. (ל"ה לב)

ולא תטמא את הארץ אשר אתם יושבים בה וגו'. (ל"ה לד)

9) חפ"ס ח"ס

והנה איתא בספרי, ולא תהניפו את הארץ, הרי זו אזהרה לחנפין,
 ברמב"ן וז"ל, כי הזהיר מתהלה שלא נקה שוחד ברצועה, חזר וזהוהיר
 שלא נחניף להם למעלתם או לתקפם וכבוד משפחתם בלי מקה שוחד, כי
 אם אנהנו נחניף להם, הנה נחניף את הארץ והיא הנפה תחת יושביה. ע"כ.
 ובפתיחה לס' הפין חיים בבאר מים חיים אות מ"ז מביא דברי הרא"ם
 בעל התוספות במצוה ג"ה, ויזהר אדם מן החנופה, שכן עונשה מרובה.
 דאר"א כל עדה שיש בה חנופה לסוף גולה וכו', ואר"י בר אבא ד' כיתות
 אין מקבלין פני השכינה, כת לציון, כת חנפים, כת שקרנים, כת מספרי
 לשון הרע, וכו' והמחניף נקרא מטמא ארץ ועובר על לא תחניפו ולא תטמאו
 את הארץ אשר אתם יושבים בה וכו'. וחייב אדם למסור עצמו לסכנה
 ואל ישיא את נפשו עון אשמה כזה, ובענין מצוי הדבר, כשאהד מספר
 כגנות חברו והשומע מנענע בראשו לדבר זה ומחליק גם הוא את הדבר
 בלשונו, שמוסיף איזו תיבות לפגם, מפני שרוצה להחניף למספר, שיש לו
 ממנו טובות, וזהו בעצם לאו החנופה, ועל ענין כזה שייך מה שנאמר, ושמת
 סכין בלועך אם בעל נפש אתה, וגם שייך ע"ז מאמרם ז"ל בעדיות פ"ה,
 מוטב שיקרא אדם שוטה כל ימיו וכו'. ויעוין סוטה מ"א א', במעשה
 דאגריפס המלך שהי' קורא בתורה, ומשהגיע לפסוק לא תוכל להת עלך
 איש נכרי זלגו עיניו דמעוה, אמרו לו כל אחינו אתה, ובאנתה שעה
 נתחייבו שונאיהם של ישראל כלי מפני עון החנופה. ע"כ א.

בספר "מריבצי תורה ומוסר" (ח"א עמ' פה) מסופר על בעל "בית הלוי" הגי"ר יוסף דוב
 סלובייציק זצ"ל.

קרוב לעשר שנים ישב רבי יוסף דוב על כסא הרבנות דק"ק סלוצק. בשנת תרל"ד בערך
 עזב את העיר סלוצק, ואת כסא הרבנות כשהוא משתכן דרך עראי בוורשא בירת פולין. על
 נסיבות עקירתו מסלוצק ידוע בחוג "בית הרב" רבה של בריסק, שהדברים נתגלגלו מרוב
 סירובו להתרפס בפני העשירים ולשאת להם פנים.
 מעשה שהיה כך היה: אחד הנגידים בעיר, רחוק מתורה, שמלאו לבנו שלוש עשרה
 שנה, ערך לכבוד המאורע חגיגת פאר, והזמין אליה קרואים הרבה. כדי להוסיף יוקרה
 ביקש גם את הרב דמתא להשתתף במאורע, ושכר למענו כרכרה מיוחדת שתביאו אל
 הטרקלין. כשבא הגביר עם הכרכרה לקחת את הרב, התענין רבי יוסף דוב ושאל כבודך
 אגב: "מה דרשה יאמר חתן הבר מצוה? נכון הגביר ומשך כתפיו: "הלא יודע רבי הזמנים
 השתנו, הילדים של היום לא דורשים". ורבי יוסף דוב מקשיב ומודיע תיכף בהתלטיות:
 "חגיגה שאין הברי מצוה דורש בדברי תורה, היא מושב לצים. לא אלך!!"

באותו מעמד נכח יהודי אחד מתושבי סלוצק, עני בן טובים, שתג גם כן באותו יום
 את חגיגת ה"בר מצוה" של בנו. האיש בא לקבל ברכה ותו לא. איש כמוהו לא ימצא עוז
 בנפשו להטריח את הרב שיבוא לסעודת מצוה ששורף בביתו, מי הוא שישא את עיניו
 לגדולה כזאת! אולם, בשומעו את חילופי הדברים שעברו עכשיו בין הרב לעשיר מלאו לבו
 להתקרב עד לכסאו של רבי יוסף דוב ויען בקול מבויש: "שמא יואיל רבנו להשתתף בבר
 מצוה של ילדי, שהוא לומד תורה, וישמיע גם פלפול לכבוד היום". מיד צהל פניו של רבי
 יוסף דוב: "אליך אבוא, אל בנך אשר לומד תורה", ותוך כדי דיבור התרומם מכסאו ולבש
 חליפה ונלווה לילד אל שמחת העוין.

10) חפ"ס ח"ס

כי הדם הוא יחניף את הארץ [לה לג]. צריך להבין פי' הלשון "יחניף", שלכאורה אינו

פני העשיר חפו. הוא התכוון לנחול כבוד בעיני חבריו הקרואים, והנה צפוי לו ביוון גדול. הוא הפציר ברבי יוסף דב: "הלא אין אדם טורח בסעודה ומפסידה, הנה ערכתי שולחנות כיד המלך, וכל המסובין יושבים ומצפים לבואו של הרב, מה אגיד להם?" אך כל דבריו היו לשוא. רבי יוסף דב היה נחוש בהחלטתו: "לא אלך לשמחת בר מצוה בלא דרשה!" וילך אל בית העני.

העשיר שב לאחוזות מרעיו וסיפר להם את כל אשר קרהו, כי הכלימו הרב, וכי נתן עילה לאדם פשוט ממעמד נחות להתכבד בקלונו. בערה חמת הנגידיים דסלוצק ברבי יוסף דב עד להשחית עד שזממו להינקם בו בדרך מקורית, על ידי שהעבירו בעיר קול אזהרה שלא יהיו אף איש להשכיר לו בית דירה, ואיימו בשפטים על בעל המעון שהתגרר בו עד עכשיו, שיכריחנו לפנותו מיד, ואם לאו - ירדו לחייו.

מתוך שהיתה אימתם מוטלת על רוב האוכלוסיה, יצאה מזימתם לפועל. בעל המעון בא והודיע לרבי יוסף דב בקול רועד כשהוא מבקש את סליחתו אלף פעמים כי אנוס הוא להוציאו מהדירה, והרב הבין למצבו. "אין בך אשם. הם עלולים להכרית את פת לחמך" אמר. כשיצא לחפש אחרי דירה אחרת נתחוויר לרבי יוסף דב שהמתנכלים הפליגו

12
היא

Encyclopedia of Medical Ethics 13

f. The slippery slope

This is a concept whereby permitting a specific course of action deemed to be ethical and appropriate might lead to other courses of action which are clearly unethical. Therefore, one prohibits the former to prevent the latter.²⁴⁹

Those who oppose the use of the slippery slope concept in the case of the terminally ill claim that its application may cause more harm than good. Opponents also claim that modern Western society need not be concerned about slippage from moral into immoral behavior of health care givers because a responsible and rational society is able to set proper limits. These arguments, however, do not withstand the test of history. To sacrifice the value of human life in favor of quality of life when the latter term cannot be precisely defined raises serious concerns about a slippery slope. Two vivid historical examples can be cited:

In the distant past, Plato stated²⁵⁰ that people with limited mental or physical capacity should not be allowed to live because they are a burden on society. This philosophy was accepted fully and practiced in Spartan Greece.

The second example is the killing by the Nazis of "social misfits" including defective children,²⁵¹ the mentally retarded, the psychotic, Jews and gypsies.²⁵² Limited euthanasia was already practiced in Germany even before the Nazis came to power. The attempted cleansing of the Aryan race by Hitler is well

known, as is the active participation by German physicians in this euthanasia program.

Specifically with regard to the care of the terminally ill in present-day Western societies, the concern about a slippery slope seems well justified.

שייך לפירוש חניפה שבכל מקום. התכוון לענין דאף וכל המלכות מפקדות על שפיכות דמים פ"מ יש חלוק גדול בין קפידתם לאיסור ש"ד שבתורה, דקפידת המלכות הוא מצד ישוב העולם כמפורש באבות [פ"ג מ"ב] וכידוע, הלכן אם נדמה לו שאדרכה חברו מקלקל ישוב העולם לפי דעתו הסכלה, הורג לתברו, ומצד זה יש מלחמות בעולם, ועוד מצדקים עצמם בחשבנם שלא פעלו עול אלא עת תקנו בזה, וגם דאי אין מקפידין על חיי שעה כלל ולא על חיי זמן, כידוע שאין הרופאים משתדלים כ"כ בעד זמן, אבל איסור התורה הוא מצד חשיבות האדם, ולכן אף שאין צורך בו לישוב העולם נמי אסור להורגו באותו החומר עצמו, ואף לשיטה דאף לדידי שעה ישנו אותו האיסור עצמו, ומותר בשביל זה לחלל שבת. נמצא כשאחד הורג חברו מתמת שלפי דעתו מקלקל ישוב העולם הוא מחניף לארץ כפשוטו, שלפי דעתו האדם הוא טפל לארץ, ולא כהנאמת שהוא דרך התורה שאדרכה הארץ טפל להאדם.

ולא תחניפו את הארץ אשר אתם .. כי הדם הוא יחניף את הארץ וגו' (לה, לג)

14
15
16

לאחר ציווי על ערי מקלט שבא ינצל הורג נפש בשגגה מיד גואל הדם הזהירה התורה שלא נחליף את זה בהורג במזיד ובעדים שא"א לכפר עליו מבלי שימות ע"פ ביי"ד וע"ז באה הכתוב שלא יחניפו את הארץ אבל אינו מובן איזה ביטוי זה שלא יחניפו וכי זהו חניפה במובן הרגיל שלא להעניש את הרוצח במיתה ומהו חניפה לארץ, ושמעתי שיש באור ע"ז בדברי רש"י ז"ל וכן בדברי הגרמ"פ זצ"ל אבל כעת עלה בידי לבאר הכתובים בפשיטות ע"פ מה שהתרחש כעת בעיר פיטסבורג שבאמריקה שרופא אחד המציא לעשות השתלת הלב לחולה מאוד מסוכן שא"א לו לחיות אלא ע"י מכוניות אריר (הנקרא רעספירטאר) ולקחו לב של קוף והכניסו לתוך אותו החולה וזה כבר חודש ימים שהחולה חי ומבחינה רפואית הולך ומתקדם אבל בינתיים נעשו על יד אותו בית החולים הפגנות בכל יום מאלו שטוענים שמי החיר להם לוותר על בעל חי כדי להחיות בן אדם ויש לבע"ח אותו זכות שיווי של חיים עם האדם ומי ה" מאמין שיש כאלו המוכנים להשוות הבע"ח עם האדם וזהו חכמת הגויים וצדק ומשפט שלהם וגם הרחמנות של אכזרים ורוצחים ממש.

זאת ועוד יותר כעת המציאו כמה מחכמי המדע שישנו עץ נדיר שנמצא רק במספר מוגבל הצומח ביערות של צפונית מערבית של אמריקה (היינו במדינת אוריגון) שמתוכו יכולים לנצל מה שהוא שמאפשר להחיות את הלקויים במחלת סרטן שעד הנה לא היתה תרופה למכתם וכעת רואים בנסיון שזה מרפא ולכה"פ נווון חיי שעה לכמה שנים והנה באו אלו השומרים על הטבע וצועקים ביללה דאין זה יהיו מי שהוא לאבר עצים כ"כ נדירים להחיות כמה יחידים ויתכן דאבוד עץ הטבע יותר הפסד מאלו המעטים שינצלו על ידיהם.

וא"כ אם כבר הגענו לידי מצב שלפ"ד של כמה מהחכמים שבאומות ודוקא אלו שעליהם נאמר חכמת בגויים תאמין אבל תורה אין להם וממילא אין להם היושר והצדק התסד והרחמים של תורתנו א"כ הפסוקים כפשוטם כי יתכן שתחניפו את הארץ ממש ולהחזשב בהם יותר מעל בני אדם וע"י אותו חניפה כפשוטו מגיעים עד כדי לוותר על רציחה ממש ואף

17

ו"יקרבו ראשי אבות למשפחת בני גלעד בן מכיר בן
 מנשה ממשפחות בני יוסף וידברו לפני משה
 ולפני הנשיאים ראשי אבות לבני ישראל" (פרק לו פסוק
 6). ועיין שם בהמשך הפסוקים שטענתם היתה שהנחלה
 תסוב ממטה למטה, ולא רצו שיהיה גירעון מנחלת אבותם
 לשבט אחר. ומצאנו בתשובתו של משה רבינו דברים
 שכנראה מתנגדים זה לזה, וזה לשון הפסוקים "ויצו משה
 את בני ישראל על פי ה' לאמר כן מטה בני יוסף דוברים
 זה הדבר אשר ציווה ה' לבנות צלפחד לאמר, לטוב
 לעיניהן תהיינה לנשים אך למשפחת מטה אביהם תהיינה
 לנשים". יוצא שמשו רבינו מתחיל דבריו ומצדיק את
 דברי בני יוסף שכנראה טענתם היתה שבנות צלפחד
 ינשאו רק למשפחות אביהם, "אולם משה ממשיך ואומר
 "לטוב בעיניהן תהיינה לנשים" משמע למי שהן רוצות.
 דשוב למסקנה הוא אומר "אך למשפחת מטה אביהן
 תהיינה לנשים".

ועוד יש להבין מהו ה"לאמר" דלכאורה היה מספיק
 לומר "זה הדבר אשר ציווה ה' לבנות צלפחד"
 וללכת ישר למילים "לטוב בעיניהן תהיינה לנשים" ומהו
 ה"לאמר" השנוי כאן? ובסיכום הענין משמע שבאמת היו
 בנות צלפחד מצוות לעשות כדבר בני יוסף כי הלא התורה
 מסיימת "כאשר ציווה ה' את משה כן עשו בנות צלפחד".
 ותהיינו מחלה תרצה ותגלה מלכה תנועה בנות צלפחד
 לבני דודיהן לנשים". והנראה דמבואר כאן לקח נפלא
 שיכולים ללמוד מכנות צלפחד והוא באמת בא להם
 מירושת אבות, דהנה הגמרא בבבא בתרא אומרת כי דבר
 זה שלא יסוב נחלה לבני ישראל ממטה למטה לא היה
 נהוג אלא בדור ההוא בלבד, ועוד עיין שם בגמרא מימרא
 דר' יהודה אמר שמואל דף ק"כ. "בנות צלפחד הותרו
 להינשא לכל השבטים, שנאמר 'לטוב בעיניהן תהיינה
 לנשים', אלא מה אני מקיים 'אך למשפחת מטה אביהן
 תהיינה לנשים' עצה טובה השיאן הכתוב שלא ישאו אלא
 להגון להם". יוצא מדברותיו של ר' יהודה אמר שמואל
 שבנות צלפחד לא היו מצוות ואפילו אם שאר בני דורן
 היו מצוות, להם לא היה בתורת ציווי. וחשבני שבמאמר
 זה יתורצו הדקדוקים שעמדנו עליהם, והוא שבאמת יש
 שני אופנים בחינוך ובהשפעה שיש מאב על בנו, ומרב
 לתלמידיו, ומחבר על חבריו, אחד הוא על ידי לימוד
 הדברים דהיינו מה שאני קורא "תורה שבכתב" והוא
 להגיד ולדרוש מאנשים מה שהשולחן ערוך דורש מהם.
 וזהו דרך המועילה אבל אינה כשי המעלה, והוי כמידה
 ואינה מידה, אולם יש עוד אופן של חינוך והוא בכחינת

משפיע שהאדם עושה פעולות בעצמו שמהם אדם יכול
 ללמוד ולילך בעקבותיו, והוא גדר של "כזה ראה וקדש".
 ודרך זו היא מידה שאין לה גבוה ממנה. ושמענו הרבה
 פעמים ממרן הגר"י קמינצקי זצ"ל דזהו עיקר מהלכו של
 חינוך בזמן הזה להראות על ידי פעולותיו, וכן ביארנו כבר
 כל הענין המוזכר בספר שמואל "שלמפנים היו הנביאים
 נקראים רואה, כיון שהשפעתם היתה על ידי הסתכלות
 במעשיהם, וכאשר באו בני יוסף בטענה שלא רצו שהדור
 הזה שנכנס לארץ ישראל, יסוב את הנחלות ממטה למטה
 בעצם היתה להם טענה, והקב"ה הסכים על ידם, רק
 מאיזה טעם שיהיה הקב"ה פסק שלבנות צלפחד בעצמן
 הותרה הרצועה וזהו המימרא של ר' יהודה אמר שמואל,
 שהותרו בנות צלפחד להינשא לכל השבטים, אלא שבנות
 צלפחד החכמות והדרשניות דרשו לעצמן אם זהו רצון ה'
 שלא תסוב נחלה משבט לשבט, הלא אנו רוצים להיות
 הסמל לזה ולא חס ושלום להיפך וזה ירשו מאביהם כמו
 שהבאנו לעיל, שגם צלפחד בעצמו עשה סמל ליתר
 השבטים על חיובי תורה ומצוות במדבר, וזהו מה שמרומז
 שכאשר הקב"ה אמר לבנות צלפחד "לאמר" דהיינו שהם
 יוכלו להשפיע על אחרים, והגם שלא נצטוו על זאת הן
 בעצמן עשו מה שלפי דעתן היה רצון ה' ולכן בסיכום
 הענין פסוק י' התורה אומרת עליהם "כאשר ציווה ה' את
 משה כן עשו בנות צלפחד" דהיינו שעשו מעצמם סמל
 למה שהיה רצון ה'. וזהו השבח שאנו חייבים ליקח לקח
 מבנות צלפחד, שאם אדם רוצה להשפיע על ביתו
 ומשפחתו צריך הוא לקיים "כאשר ציווה ה'" ואז יזכר
 ל"לאמר" שאחרים ילכו בעקבותיו.

(5)

